

ilişkilerini düzene sokabilmiştir. Medeniyetin oluşması ve “dünyanın imarı” bu sayede gerçekleşmiştir. Şüphesiz bu gelişmenin temeli, yüce Yaratıcının, kainata koyduğu ve “sünnetüllah” olarak nitelenen sabit kanunlardır; meselâ güneşin, dünyanın ve ayın belli hareket düzenidir. Gün, ay ve yıl kavramları bu hareket düzenin birer sonucudur. Yüce Allah bu gerçeğe şu ayette işaret etmektedir: ان عدة الشهور عند الله اثنا عشر شهرا فى كتاب الله يوم خلق السموات والارض منها اربعة حرم ذالك الدين القيم فلا تظلموا فيهن انفسكم “Şüphesiz, Allah’n gökleri ve yeri yarattığı günkü yazısında, Allah katında ayların sayısı on ikidir. Bunlardan dördü haram aylardır. İşte bu Allah’n dosdoğru kanunudur. Öyleyse o aylarda kendinize zulmetmeyin.” (Tevbe, 9/36) “Haram aylar” Cahiliye devri uygulamasına göre, hümet edilmesi gereken, savaş yapılması ve kan dökülmesi yasak olan Kameri aylar demektir. “Haram aylar” nitelemesinin, bu aylarda yapılacak ibadetlere daha çok sevap, günahlara ise daha çok ceza verilecek olmasına dayandığı da ifade edilmiştir. [4] Bu aylardan Muharrem birinci, Recep yedinci, Zilkade on birinci ve Zilhicce de on ikinci aydır. Hz. Peygamber (s.a.v.) Veda Haccı sırasında Mina’da irad ettiği hutbede şöyle buyurmuştur: ا ان الزمان قد استدار كهيئته يوم خلقل الله السموات والاارض السنة اثنا عشر شهرا منها اربعة حرم ثلاث متواليات ذو القعدة و ذو الحجة والمحرم ورجب مضر الذى بين جمادى وشعبان “İşte zaman, hakikaten Allah teala’nın gökleri ve yeri yarattığı günkü durumu gibi bir devre girdi: Yıl on iki aydır. Bunlardan dördü haramdır ki; üçü birbirinin ardında Zilkade, Zilhicce Muharrem, biri de Cumâdâ ile Şa’ban arasındaki Receb’dir.” [5] Bu dört ayın hümeti öteden beri süre gelen dini bir uygulamadır. Hz. İbrahim ve İsmail (a.s.) zamanından beri Araplar bu esasa riayet ede gelmişlerdi. Cahiliye devrinde bile

buna riayet edilmiş, haram aylarda savaş yapılmamıştır, yılın bu dönemi bir barış zamanı olmuştur. İslam'ın gelmesi ile barış genel bir prensip, savaş ise saldırıya maruz kalma ve tebliğe engel olunması hallerine has zorunlu bir durum haline geldiği için, "haram aylar" uygulaması da kalkmış oldu. Muharrem Ayının Ayrıcalığı "Haram aylar" içinde Muharrem ayının ayrı bir yeri ve dönemi vardır. Bu ayrıcalığı "Muharrem" adından da fark etmek mümkündür. Zira "muharrem" kelimesi, "haram kılınmış", "haramlaştırmeye layık" anlamlarına gelmektedir. Kısacası "haram aylar" uygulamasının genel adı, anlam itibarı ile bu aya özel bir ad verilmiştir. Bu özel uygulama, şüphesiz Muharrem ayına atfedilen dönemin bir yansıması olarak değerlendirilmelidir. Aynı dönem İslam'ın ve tarihi sürecinde de devam ede gelmiştir. Zira İslam Hz. İbrahim'in tebliğ ettiği Hanif dini esaslarının devamı niteliğinde olması sebebi ile, o geleneğin değerlerinin de sahibidir, dolayısı ile bu ayı değerli kılan tarihi olayları önemser. Diğer yandan, İslam'ın zuhurundan sonra da Muharrem ayı, dini, sosyal ve tarihi dönemli haiz olaylara sahne olmuştur. Bu durum Muharrem ayını, İslam'ın ahlakından daha da ön plana çıkarmaktadır. Muharrem Ayını önemli kılan özellikleri kısaca şöyle sıralamak mümkündür: 1. Hicri Yılbaşı Muharrem ayı, 12 ay ve 355 gün olan kameri yılın ilk ayıdır. Adından da anlaşılacağı üzere, kameri yılda -güneşin değil- ayın hareketleri esas alınmaktadır. Hicri tarih, Hz. Muhammed (s.a.s.)'in Mekke'den Medine'ye göçü ile başlar. Hicretin takvim başlangıcı olarak kabul edilmesi Hz. Ömer devrinde olmuştur. Onun devrine gelinceye kadar, Araplar, düzenli bir tarih belirleme sistemine sahip değillerdi. Fil vakası gibi önemli olayları kıtas olarak benimsemişlerdi. Hz. Ömer devrinde, Hz. Peygamber'in Mekke'den Medine'ye hicret ettiği yıl (Miladi 622) İslami takvimin başlangıcı, yılı (Hicri 1) olarak, Muharrem ayı da bu takvimin ilk ayı olarak kabul edildi. 2. Aşure Günü (On Muharrem) Bilindiği üzere Hz. Peygamber (s.a.v.) Medine'ye hicret ettiğinde orada Arap halkla birlikte yaşayan Yahudiler vardı. İşte bu Yahudiler, Hz. Musa ile İsrail oğullarının, Firavunun zulmünden Aşure günü kurtulduğunu söyleyen Yahudileri Hz. Peygamber yalanlamamış ve hatta bu yolda olumlu bir tavır sergilemiştir. Bunun yanı sıra Sam'ın dinlerde özel bir yere sahip olduğu; Ashure günü, Cahiliyye Araplarınca da önemli kabul edilmiştir. Hatta Resul-i Ekrem'in de peygamberlik öncesi ve sonrası dönemde bir süre bu günde oruç tuttuğuna dair rivayetlere de rastlanır. Medine döneminde bu orucu müslümanlara tavsiye ettiği bilinen bir husustur.^[6] İbni Abbas'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Hz. Peygamber Medine'ye geldiğinde Yahudilerin Aşure günü oruç tuttuklarını gördü. "Bu nedir?" diye sordu. "Bu hayırlı bir gündür. Bu, Allah'ın İsrail oğullarını düşmanlarından kurtardığı, bu sebeple de Musa'nın oruç tuttuğu gündür" dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.v.) "Ben Musa'ya sizden daha layığım" buyurdu ve hem kendisi bu günde oruç tuttu, hem de başkalarına oruç tutmalarını emretti." ^[7] Hz. Peygamber Aşure günü oruç tutmayı teşvik etmiş ve

قبلها “Aşûre günün orucunun, bir ünceki yılın günahlarına keffaret olmasını Allah’tan umarım”[8] Ramazan Ayı ve Aşûre Günü Aşûre günü oruç tutulması uygulaması, Ramazan orucunun farz kılınmasına kadar devam etti. يا ايها الذين آمنوا كتب عليكم الصيام كما كتب على الذين من قبلكم لعلكم تتقون “Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakınmanız için oruç sizden üncekilere olduğu gibi oruç size de farz kılındı.” (Bakara, 2/183) âyeti inince Aşûre orucu isteğe bağlı hale geldi. Hz. Aişe bunu şöyle anlatıyor: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم امر بصيام بوم عاشوراء فلما فرض رمضان كان من شاء صام و من شاء افطر “Resülullah (s.a.v.) Aşûre günü oruç tutulmasını emretti. Ramazan orucu farz kılınca, dileyen Aşûre günü oruç tuttu, dileyen tutmadı.”[9] Aynı konuda yine Hz. Aişe’den gelen diğer rivayet de şöyledir: عن عاءشة قالت كانوا يصومون يوم عاشوراء قبل ان يفترض رمضان وكان يوم فيه تستر الكعبة فلما فرض الله عز وجل رمضان قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من شاء ان يصومه فليصمه ومن شاء ان يتركه فليتركه Ramazan orucu farz kılınmadan ünce (Kureyşliler) Aşûre günü oruç tutarlardı. Aşûre günü, Kabe’nin ürtüsünün değiştirildiği gündü. Allah Teâla Ramazan orucunu farz kılınca Resülullah (s.a.v.) ‘Dileyen Aşûre günü oruç tutsun, tutmak istemeyen de tutmasın’ dedi.” [10] Bu hadisin farklı bir rivayeti de şöyledir: عن عاءشة قالت كان عاشوراء يوما تصومه

inşallah muharremin dokuzunca gününde de oruçta tutacağız" dedi. Ertesi yıla ulaşmadan Resulullah vefat etti. [12] 1593, 1606, 1575, 1576, 1609, 1607, 1585, 1610, 1585, 1577, 1585, 1590, 1609, 1575, 1604, 1604, 1607, 1593, 1606, 1607, 1602, 1575, 1604, 1602, 1575, 1604, 1585, 1587, 1608, 1604, 1575, 1604, 1604, 1607, 1589, 1604, 1609, 1575, 1604, 1604, 1607, 1593, 1604, 1610, 1607, 1608, 1587, 1604, 1605, 1575, 1601, 1590, 1604, 1575, 1604, 1589, 1610, 1575, 1605, 1576, 1593, 1583, 1585, 1605, 1590, 1575, 1606, 1588, 1607, 1585, 1575, 1604, 1604, 1607, 1575, 1604, 1605, 1581, 1585, 1605, 1608, 1575, 1601, 1590, 1604, 1575, 1604, 1589, 1604, 1575, 1577, 1576, 1593, 1583, 1575, 1604, 1601, 1585, 1610, 1590, 1577, 1589, 1604, 1575, 1577, 1575, 1604, 1604, 1610, 1604, "Ramazan ayından sonra tutulan oruçların en hayırlısı, Allah'a izafetle (Allah'ın ayı denilerek) şereflendirilen Muharrem ayında tutulan oruçtur. Farz namazlardan sonra en faziletli namaz ise geceleyin kılınan namazdır." [13] Peygamberimiz, bir başka hadiste de, "Aşura gününde tutulan orucun, bir yıl önce işlenen hata ve günahların bağışlanmasına vesile olacağı müjdelmiştir." [14] Ancak, Hz. Peygamberin bildirdiğine göre yalnızca Aşura günü değil, Muharremin 9, 10 ve 11. günlerinde oruç tutulması tavsiye edilmiştir. [15] Aşura günü oruç tutmanın faziletine ilişkin sahih hadisler bulunmasına karşılık, o gününde hububat karşımı aş (aşure) pişirmek, sadaka vermek, mescitleri ziyaret etmek ve kurban kesmek gibi fiiller hakkında sahih habere rastlanmamaktadır. [16] Bununla birlikte, Mısır'da halk geleneğinde önemli bir yer tutan aşure, aynı zamanda Muharrem onuncu günü başlamak üzere, daha sonraki günlerde de önemli bir merasimle pişirilip dağıtılan tatlıya isim olmuş ve sosyal dayanışmaya önemli katkılarda bulunmuştur. Oruç eskiden beri devam eden aşure aşı, Osmanlılar döneminde sarayda da pişirilmiş, "aşure testisi" adı verilen kaplarla da saray dairelerine ve halka birkaç gün süreyle dağıtılmıştır. Aşure Günü Meydana Gelen Diğer Tarihi Olaylar Aşure günü adı verilen 10 Muharrem gününde meydana geldiği rivayet edilen diğer bazı önemli olayları da kısaca şöyle sıralamak mümkündür: a. Rivayete göre, Hz. Nuh'un gemisi Tufandan kurtulup dağına Aşure günü oturmuştur. Bilindiği üzere, Hz. Nuh, Allah'ın emri üzerine kendine inananları yaptığı bir gemiye bindirmiş, tufan gerçekte, inanmayanlar suda boğularak helak olmuşlardı. [17] b. Hz. Adem'in vbesinin kabul edilmesi, c. Hz. İbrahim'in Nemrut'un ateşinden kurtulması ve, d. Hz. Yakub'un oğlu Yusuf'a kavuşması e. Hz. Musa ve İsrail oğullarının Firavunun zulmünden kurtulmaları 10 Muharrem (Aşure) günü gerçekte, eklediği rivayet edilen olaylar arasındadır. İslam Tarihinde 10 Muharrem Emeviler'in ikinci hükümdarı Yezid zamanında ve Hicri 61, Miladi 680 yılı Muharrem ayının onuncu Cuma günü, Hz. Hüseyin'in şehadeti ile sona eren tarihi olay meydana gelmiştir. Ehl-i Bey'tin önemli bir ferдинin hayatına mal olan bu elim olay sebebi ile 10 Muharrem Şii Müslümanlarca yas günü sayılmış ve bu matem daha sonraları geniş ve derin hale gelmiş ve bir nevi resmi hüviyete bürünmüştür. Özellikle şunu ifade edelim ki, Yüce Allah, insanı ruh ve beden yapısıyla en güzel bir şekilde yaratmış, [18] ona şan ve şeref vermiş [19], ona ruhundan flemiş [20] ve yeryüzündeki her şeyi onun hizmetine sunmuştur. [21]

Bu bu özellikleriyle insan, yaratılanlar arasında en seçilgin ve en değerli varlıktır. Yaratılış gayesine uygun olarak yaşayan insan, sevgi dolu, merhametli, hoş geçimli, güvenilir, içinde yaşadığı toplumla ve insanlıkla barışık olandır. Bu vasıflar, kuşkusuz olgun mslmanın da belirgin özelliklerindedir. Hz. Peygamber'in, 'Mslman, elinden ve dilinden insanların emin olduğu kimsedir. Mslmin ise, insanların canları ve malları konusunda kendisinden emin olduğu kimsedir' [22] buyurarak, Mslmanlık ile güvenilirlik arasında bağ kurması oldukça anlamlıdır. Temeli barış, uzlaşma ve hoşgörüye dayanan, ismini de bu anlamlara gelen 'İslam' kelimesinden alan yuce dinimiz; birliği, sevgiyi ve kardeşliği emrederken, haksızlığı, insan hayatına, kişi dokunulmazlığına ve insanın onur ve haysiyetine zarar verecek her şeyi de kesin bir dille yasaklamıştır. İnsanların can, din, mal, nesil ve akıl emniyetini temin etmek İslam'ın temel hedeflerindedir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de, haksız yere cana kıymak haram kılınmış ve bir insanı öldürmek insanlığı öldürmeye, bir hayatı kurtarmak da insanlığı kurtarmaya denk tutulmuştur. [23] Hz. Peygamber (s.a.v.), savaş ortamında bile, mslmanlarla savaşmayan gayri msl kadınların, çocukların, yaşlıların ve ibadetle meşgul din adamlarının öldürülmesini hatta, ibadethanelerinin yıkılmasını, ağaçların kesilmesini ve hayvanların öldürülmesini yasaklamıştır. Bu insanlığa seslendiği veda haccı hutbesinde de, Hz. Adem'in çocukları olmaları itibarıyla, insanların kardeş olduklarını; mallarının, canlarının ve kişilik haklarının dokunulmaz olduğunu ve her türlü haksız saldırıdan korunduğunu dnyaya ilan etmiştir. Genel bir ilke olarak yer yüzündeki bütün canlılara merhametle yaklaşmayı öğreten İslam dini, 'insanlara merhamet etmeye Allah da merhamet etmez' [24] peygamberi ve buyruğuyla da bu ilkeyi detaylandırmıştır. Bu bunlardan da anlaşılacağı üzere kime karşı işlenirse işlensin, insan hayatına yönelik haksız davranışların onaylanması söz konusu olamaz. Muharrem ayı içerisinde Hz. Hüseyin gibi büyük bir şahsiyetin şehit edilmiş olması, bütün mslmanlar için büyük bir acı olmuş ve Mslmanları derinden etkilemiştir. Bu zatın, Hz. Peygamberin sevgili torunu olması ise bu acıyı daha da artırmaktadır. Tarihin belli bir kesitinde meydana gelen bu tür olayları iyi düşünmek ve bunlardan ders çıkarmak gerekir. Mslmanlara düşen görev, bu tür mslmanların tekrarlanmasını önleyecek bir bilinç ve anlayışa sahip olmak; kardeşlik, birlik ve beraberliğimizi korumaktır. Ehl-i Beyt Ehl-i Beyt, 'ev halkı', 'ev sahibi ile eşi, çocukları ve torunları' demektir. Terim anlamı ile 'Hz. Peygamber(a.s.)'ın ailesi ve soyu' demektir. Şii kaynaklarda genellikle 'ehli beyt', 'karşılığında 'el-İtre' kelimesi kullanılır. Kuranda Hz. Peygamberin ev halkına yönelik 'a'klamalar 'eren ayetler yer almaktadır. Allah Teala şöyle buyuruyor:

ي ا ن س ا ء ا ل ن ب ى ل س ت ن ك ا ح د م ن ا ل ن س ا ء ا ن ا ت ق ي ت ن ف ل ا ت خ ض ع ن ب ا ل ق و ل ف ي ط م ع ا ل ذ ى ف ى ق ل ب ه م ر ض و ق ل ن ق و ل ا م ع ر و ف ا

وقرن فى
بيوتكن و لا
تبرجن تبرج
الجاهلية
الاولى
وااقمن
الصلاة وآتين
الزكاة واطعن
الله ورسوله
انما يريد
الله ليذهب
عنكم اهل
البيت
ويطهركم
تطهيرا “Ey Peygamberin hanımları! Siz kadınlardan her hangi biri gibi değilsiniz. Eğer Allah’a karşı gelmekten sakınıyorsanız (erkeklerle konuşurken) sözü yumuşak bir eda ile söylemeyin ki, kalbinde hastalık (kötü niyet) olan kimse ümide kapılsın. (Güzel ve) doğru söz söyleyin. Evlerinizde oturun. Önön Cahiliye dönemi kadınlarının açılıp saçıldığı gibi

siz de açılıp saçılmayın. Namaz kılın, zekat verin, Allah’a ve Resulüne itaat edin. Ey Peygamberin ev halkı (ehl-i beyti)! Allah sizden ancak günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.” (Ahzab, 33/32-33) Bir hadis-i şerifte de şöyle buyurulmaktadır. عن جابربن
عبد الله قال
رايت رسو ل
الله صلى الله
عليه وسلم فى
حجته يوم عرفة
وهو على ناقته
ا لقصواء يخطب
فسمعته يقول
يايها الناس
انى قد تركت
فيكم ما ان
اخذتم به لن
تضلوا كتاب
الله وعترتى
اهل بيتى: “Câbir b. Abdillah diyor ki: “Resülullah (s.a.v.)i haccettiği yıl Arefe günü Kusvâ adlı devesi üzerinde insanlara hitap ederken gördüm. Onun şöyle dediğini işittim: Ey insanlar! Aranızda iki şey bıraktım ki, onlara tutduğunuz sürece asla sapıklığa düşmezsiniz: Allah’ın Kitabı ve benim ehl-i beytim” [25] Şu halde ehli beyt Kur’an’a ve Sünnete bağlı, bu iki kaynağı hayatına yansıtan, onların canlı birer örneği olan seçkin insanları ifade ediyor. Kısaca ehli beyt sünneti ve bu bağlamda da Hz. Peygamberin yaşam biçimini temsil etmektedir, diyebiliriz. Buradan hareketle şunu ifade etmek gerekir ki, Kuran’ın ve sünnetin getirdiği esaslara sırt çevirerek, onları hayatımızın dışına çıkararak ehli beyti sevmek mümkün

değildir. Zira seven kişi, sevdiğine benzemeye, onun gibi olmaya ¸alışır ve bunu s¸zleri ve davranışları ile ispat eder. Ş¸phesiz Hz. Peygamber (a.s.)¸ın aile halkından, ehlibeytinden birinin hi¸ hak etmediği bir muameleye tabi tutulması, şehit edilmesi, b¸t¸n m¸sl¸manlar adına son derece ¸z¸nt¸ verici, acı bir olaydır. Sıradan bir insanın canına kıyılmasını b¸t¸n insanları ¸ld¸rmek gibi telakki eden bir din mensuplarının, b¸yle se¸kin bir insana haksız yere kıyılmasını tabi ki telin eder. B¸yle ¸z¸c¸ olayların yeniden meydana gelmemesi i¸in ne gerekiyorsa onu yapmayı temel g¸revleri arasında g¸r¸r. Ancak şu noktayı asla g¸zden ka¸ırmamalıyız: Hz.H¸seyin¸e reva g¸r¸len bu muamele ne kadar haksız ve ne kadar ¸z¸c¸ olursa olsun, M¸sl¸manlar arasında ayrılık ve husumet sebebi olmamalıdır. Tarihin belli d¸neminde ger¸ekleşen bu ¸z¸c¸ olayı gene tarihin hakemliğine emanet etmek ve duygulardan ¸ok akli hakim kılmak gerekir. Zira g¸n¸m¸zde M¸sl¸manların her zamankinden daha fazla birlik ve beraberliğe ihtiyacı olduğu inkar edilemez. Kerbel¸ olayının hatirasını yad etme gerek¸esi ile yas g¸n¸ olarak algılanan 10 Muharremde sergilenen etkinliklerde Bazı Şii m¸sl¸manlar, ¸kendi kendine işkence¸ denebilecek uygulamalar sergilemektedirler. Halbuki bu t¸r uygulamalar İslam¸a aykırıdır. Yas tutmanın da bir ¸ld¸ş¸ vardır ve bu ¸ld¸ş¸ Hz. Peygamber (s.a.v.) belirlemiştir. İslam¸dan ¸nce Cahiliye Arapları, ¸len kimse i¸in aşırı derece yas tutar, ¸ld¸n¸n yakınları avazı ¸ıktığı kadar bağırır, eşi kendini eve hapseder, yıkanmazdı. Hatta profesyonel ağlayıcılar da tutarlardı. Res¸lullah bu geleneği şu hadisi ile ortadan kaldırmıştır: ¸Y¸z¸ne vurarak, yakasını yırtarak, cahiliye adetlerini s¸rd¸ren bizden değildir.¸ [26] Muharrem ayı, tarih boyunca insanlık i¸in d¸n¸m noktaları sayılabilecek ¸nemli olayların yer aldığı bir aydır. İslam¸dan ¸nceki semavi dinlerce de değerli bir zaman dilimi olarak kabul edilmiştir. İslam tarihi a¸ısından da ¸nem arz eden bu ayda Hz. Peygamber (s.a.v.), ¸zellikte bu ayın ¸ld¸ş¸re g¸n¸ ¸diye adlandırılan onuncu g¸n¸nde oru¸ tutmayı tavsiye etmiştir. Muharrem ayına, Osmanlılar d¸neminde de ayrı bir ¸nem verilmiştir. Bu ay dolayısıyla şairlerin yazdığı ve "Muharremiye" adı verilen manzum şiirlerin sayısı olduk¸a kabarıktır. Ayrıca, yeni yılın başlangıcı olması sebebiyle, bu ayda devlet erkani, padişahın huzuruna ¸ıkararak yeni yılı tebrik ettiği ve padişahın "Muharremiye" denilen hediyeler dağıttığı nakledilmektedir. SONU¸ Muharrem ayı, İslam k¸t¸r tarihinde ¸nemli yeri olan bir zaman dilimini temsil etmektedir. Bu ayın ¸nemi, i¸inde meydana gelmiş olan ¸nemli olaylardan kaynaklanmaktadır. İslam tarihinin en ¸z¸c¸ olaylarından biri olan Kerbela olayı da bu ayda ger¸ekleşmiştir. B¸t¸n M¸sl¸manları ¸zen bu tarihi olay, tarihin hakemliğine bırakılmalı, m¸minler arasında soğukluğun ve kırgınlığın sebebi kılınmamalıdır. B¸t¸n m¸sl¸manlara d¸şen g¸rev, tarihin g¸zelliklerini yaşadığımız d¸nemin şartları i¸inde yeniden yaşamaya gayret g¸stermek, yanlış ve ¸z¸c¸ ¸nemlerden ibret alarak onların tekrar yaşanmaması i¸in ne gerekiyorsa onu yapmaktır.

[1] Bu b¸ld¸m Din İşleri Y¸ksek Kurulu ¸yesi Do¸. Dr. Halil ALTUNTAŞ tarafından hazırlanmıştır. [2] Yazır, IX, 6067. [3] Buh¸ri, Rik¸k, 1; VII, 170; [4] Cass¸s, Ebu Bekir Ahmed b. Ali er-R¸z¸, Akm¸mu'l-Kur'¸n, II, 110-111. Thk. Muhammed es-S¸dık el-Kamh¸v¸, ikinci baskı, D¸ru¸I-Mushaf, K¸hire, baskı tarihi yok. [5] Buh¸r¸, Tes¸ru S¸re 9, 8; V, 204; M¸slim, Kas¸me, 29; II, 1305. [6] Buhar¸,

Savm, 69; II, 250; Tirmizi, Savm, 50; III, 128. [7] Buhari, Savm, 69; II, 251; Müslim, Svam, 127; I, 795. [8] Tirmizi, Savm, 48; III, 126. [9] Buhari, Savm, 69; II, 250, [10] Ahmed, VI, 244. [11] Tirmizi, Savm, 49; III, 127. [12] Müslim, Sıyâcî, m, 133; I, 797-798. [13] Müslim, Sıyâcî, m, 202; I, 821. [14] Tirmizi, Savm, 48; III, 126. [15] Müslim, Sıyâcî, m, 38. I, 821. [16] Yavuz, Yusuf Şevki, "Aşûra", DİA, IV, 25. [17] Hâdî, 11/ 25-43. [18] Tâhî, 95/4. [19] İsrâ, 17/70. [20] Hicr, 15/29. [21] Müslim, İnk, 67/15. [22] Tirmizi, "İman", 12; IV, 17. Nesâî, "İman", 8, VIII, 104-105. [23] Müslim, İnk, 5/32. [24] Müslim, "Fedâil", 2319; II, 1809. Tirmizî, Birr, 16; IV, 323. [25] Tirmizî, Menâkib, 32; V, 662. [26] Buhari, Cenaiz, 36; II, 82.

[İslam ve Hayat, Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)